

Miljević proti Chorvatsku, rozhodnutí ze dne 25. 6. 2020

Stěžovatel: Miljević

Žalovaný stát: Chorvatsko

Číslo stížnosti: 68317/13

Datum: 25.06.2020

Článek Úmluvy: čl. 10

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: práva obhajoby, svoboda projevu/sdělovací prostředky

Český právní řád: čl. 17 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod
§ 184 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
§ 33 odst. 1, § 217 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Významnost: 1

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRAVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 2/2021

Miljević proti Chorvatsku, rozhodnutí ze dne 25. 6. 2020

Autorský komentář:

Zajímavou je tato věc proto, že Soud řešil kolizi svobody projevu podle čl. 10 odst. 1, 2 Úmluvy u osoby, která při obhajobě v rámci závěrečné řeči (při realizaci jejího práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy) uváděla skutečnosti poškozující čest jiné osoby, na niž dopadá ochrana podle čl. 8 Úmluvy. Soud s poukazem na svou předchozí judikaturu zdůraznil nutnost respektovat práva obou stran chráněná uvedenými články a shledal naplněnými podmínky ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy, neboť obvinění jiné osoby stěžovatelem formálně dosáhla závažnosti, která by mohla poškodit její práva podle čl. 8 Úmluvy.

Soud proto ověřoval, zda vnitrostátní orgány dosáhly spravedlivé rovnováhy mezi dvěma hodnotami zaručenými Úmluvou, neboť čl. 8 a 10 Úmluvy obvykle požívají stejné ochrany. V tomto případě u stěžovatele však bylo právo na svobodu projevu podle čl. 10 Úmluvy, jakožto obviněného v trestním řízení, třeba chápat také ve světle jeho práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy, podle něhož je třeba v rámci zájmu na řádném výkonu trestního soudnictví dát přednost tomu, aby obviněný mohl svobodně v rámci své obhajoby hovořit bez obavy, že bude obžalován pro pomluvu, kdykoli se jeho projev týká prohlášení o chování jiné osoby. Je proto nutné posuzovat, jak dalece se jím uváděné skutečnosti očerňující jiného týkají zkoumaného případu a uplatněné obhajoby.

Soud v návaznosti na zásadu, že prohlášení a argumenty obviněného jsou chráněny podle čl. 8 Úmluvy, pokud nepředstavují úmyslné obvinění účastníka řízení nebo jakékoli třetí osoby, jak vyplývá z judikatury Soudu, konstatoval, že v souvislosti s obhajobou existuje svoboda projevu obviněného pouze do té míry, po kterou nevydává prohlášení, která by úmyslně vedla k falešným podezřením z trestného jednání týkajícího se účastníka řízení nebo jakékoli třetí osoby. Stanovil čtyři kritéria, která je třeba při posuzování kolize čl. 8 a 10 Úmluvy zkoumat; a to povahu napadených prohlášení a kontext, ve kterém byla učiněna, zda obsah argumentů byl v souvislosti s obhajobou stěžovatele; skutkový základ prohlášení a důsledky pro pomluvenou osobu; a dojde-li k odsouzení pro pomluvu, i povahu a přísnost uložené sankce.

V posuzovaném případě podle Soudu došlo k porušení čl. 10 Úmluvy, protože stěžovatel pronesl v závěrečné řeči a v souvislosti s trestní věcí, v níž se obhajoval, ve svůj prospěch tvrzení jinou osobu poškozující, čehož vnitrostátní orgány dostatečně nedbaly. Nezachovaly nezbytnou zdrženlivost před tím, než přistoupily k trestnímu řízení o pomluvě stěžovatele, neboť k omezení svobody projevu může být v demokratické společnosti přistoupeno pouze za výjimečných okolností. Nebraly v úvahu zvýšenou úroveň ochrany prohlášení obviněného v rámci jeho obhajoby během trestního řízení, v němž by měl mít možnost svobodně hovořit o otázkách souvisejících s jeho případem, aniž by byl omezován hrozbou trestního řízení pro pomluvu, pokud úmyslně nevyvolává falešné podezření z protiprávního jednání proti účastníkovi řízení nebo třetí osobě. U pomluvené osoby přitom Soud důsledky neshledal, protože objektivně neutrpěla vážné nebo dlouhodobé zdravotní nebo jiné následky, a ani nebyla v důsledku tvrzení obviněného trestně stíhána (zde Soud vyjádřil nedůslednost vnitrostátních orgánů, pokud se věcí více nezabývaly).

Uvedené závěry lze v české právní úpravě aplikovat na ustanovení § 216 tr. ř. o závěrečné řeči nebo § 217 tr. ř. (obdobně též § 235 odst. 3 tr. ř.), v nichž jde o realizaci práva na obhajobu (§ 33 a násl. tr. ř.), jejichž zaměření náš právní řád nikterak nestanoví a ponechává na obviněném, v jakém obsahu tato svá poslední prohlášení učiní. Platí i pro posuzování učiněných prohlášení obsahujících nepravdivé údaje způsobilé ohrozit vážnost spoluobčanů jako trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku.

(JUDr. Milada Šámalová)

SKUTKOVÝ STAV

Dne 4. 9. 2006 byl stěžovatel obžalován u Krajského soudu v Sisaku (Županijski sud u Sisku – „krajský soud“) z válečných zločinů proti civilnímu obyvatelstvu. V obžalobě bylo uvedeno, že se v roce 1991 podílel na zabití čtyř zadržených civilistů, kteří byli odvezeni z vězení Glina a popraveni. Věc byla přidělena soudkyni S. M., předsedkyni senátu. V průběhu řízení před soudem stěžovatel pověřil několik advokátů, aby ho zastupovali, včetně obhájce Z. K. Události spojené s věznicí Glina byly velkým veřejným zájmem. V průběhu trestního řízení proti stěžovateli bylo vyslechnuto několik svědků obžaloby a obhajoby. Svědek obžaloby I. T. ve své výpovědi mimo jiné vysvětlil, že mu další svědek vyslechnutý v tomto řízení, pan P. Š., poradil, aby navázal kontakt s určitým I. P., plukovníkem chorvatské armády a invalidním válečným veteránem, který velmi aktivně shromažďoval důkazy a jinak propagoval odhalování zločinů spáchaných vůči Chorvatům během války v Chorvatsku. V závěrečné řeči na jednání konaném dne 16. 12. 2008 stěžovatel mimo jiné tvrdil, že trestní stíhání proti němu bylo politicky motivováno a podněcováno I. P., který kontaktoval svědky obžaloby, vyvíjel na ně nátlak a instruoval je, jak svědčit. Stěžovatel rovněž tvrdil, že I. P. zahájil negativní mediální kampaň zaměřenou na jeho vylíčení (stěžovatele) jako zločince a vedl proti němu zločinecký podnik.

Dne 17. 12. 2008 byl stěžovatel uznán vinným a odsouzen k dvanácti letům vězení. Tento rozsudek byl zrušen Nejvyšším soudem (Vrhovni sud Republike Hrvatske). Případ byl postoupen jinému senátu

Krajského soudu k dalšímu přezkoumání, v němž již nepůsobila soudkyně S. M. Stěžovatel byl zproštěn obžaloby.

Dne 5. 1. 2009 zahájil I. P. proti stěžovateli soukromé trestní řízení u Městského soudu v Sisaku (Općinski sud u Sisku - „městský soud“) pro obvinění z pomluvy v souvislosti s výroky, které stěžovatel učinil v závěrečné řeči dne 16. 12. 2008 v trestním řízení o obvinění z válečných zločinů. Na svou obhajobu stěžovatel tvrdil, že učinil napadená prohlášení při čtení předem připraveného scénáře své závěrečné řeči a že předseda senátu poté jeho prohlášení pro informaci shrnul. Vysvětlil také, že do spisu svůj písemný scénář nechal založit, a že byl součástí jeho závěrečné řeči. Popřel použití hovorových výrazů uvedených v obžalobě - znějících, že I. P. „podnítil“ politicky motivované stíhání (rodonáčelnik) a že proti němu vedl zločinecký podnik (ujdurmu). Stěžovatel dále připustil, že uvedl, že I. P. ovlivňoval svědky a že podal na stěžovatele trestní oznámení, neboť viděl I. P. při navazování kontaktů se svědky na chodbě soudu před slyšením a viděl, jak svědkům ukazuje jeho fotografie (stěžovatele). Podle stěžovatele I. P. komunikoval zejména s jedním z příbuzných obětí, S. K., který na něj (stěžovatele) podal trestní oznámení. Média, zejména televizní pořad „Istraga“, nebyly podle stěžovatele objektivní při podávání zpráv o případu.

V průběhu řízení o pomluvě I. P. vysvětlil, že se jednání dne 16. 12. 2008 nezúčastnil, ale přečetl si, co o něm stěžovatel řekl v médiích a na internetu. Velmi ho to znepokojilo, protože komentáře přitahovaly širokou pozornost médií, takže dokonce vyhledal lékařskou pomoc. Rovněž uvedl, že kvůli tomu, co o něm stěžovatel řekl, měl problémy v jiných zemích. I. P. popřel jakékoli ovlivňování svědků během trestního řízení proti stěžovateli, ale potvrdil, že v rámci svých aktivit souvisejících s válkou se podílel na přípravě několika televizních pořadů.

Městský soud vyslechl řadu svědků a od krajského soudu obdržel kopie příslušných záznamů. Na jednání dne 22. 2. 2011 stěžovatel požadoval, aby byla jako svědek vyslechnuta soudkyně S. M., která předsedala senátu v první části trestního řízení, jež proti němu bylo vedeno, ohledně způsobu, jakým byl vyhotoven záznam o jednání ze dne 16. 12. 2008, a zda byla během řízení kontaktována I. P. Městský soud soudkyni S. M. nevyslechl. Stěžovatel byl dne 21. 3. 2012 uznán vinným z pomluvy a byl mu uložen peněžitý trest ve výši deseti denních sazeb v celkové výši 1 000 chorvatských kun (HRK - přibližně 130 eur) s možností jeho přeměny na trest veřejně prospěšných prací, nebude-li vykonán ve stanovené lhůtě. Dále mu bylo uloženo zaplatit 1 070 HRK (přibližně 140 eur) za soudní poplatky a 16 337,50 HRK (přibližně 2 150 eur) za náklady a výdaje I. P. v souvislosti s jeho právním zastoupením.

Stěžovatel napadl uvedený rozsudek u krajského soudu. Dne 31. 1. 2013 proběhlo jednání před odvolacím soudem. Členkou senátu, jenž rozhodoval, byla i soudkyně S. M. Obhájce stěžovatele, Z. K., byl na jednání přítomen. Na výslovnou otázku, zda má námitky proti složení odvolacího senátu, obhájce odpověděl, že námitky nemá. Odvolání stěžovatele bylo zamítnuto a věc vrácena soudu prvního stupně, jenž nově rozhodoval pouze o nové výměře trestu uloženého stěžovateli.

Stěžovatel zpochybnil své odsouzení za pomluvu podáním ústavní stížnosti u Ústavního soudu (Ustavni sud Republike Hrvatske), ten ji však prohlásil za nepřijatelnou pro její zjevnou neopodstatněnost, přičemž potvrdil odůvodnění soudů nižších stupňů.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

1. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY
2. Stěžovatel tvrdil, že jeho odsouzení za pomluvu I. P. bylo neoprávněné a nespravedlivé. Vycházel z čl. 10 Úmluvy, který zní následovně:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a

rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“
3. Přijatelnost
4. Soud konstatuje, že tato stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále poznamenává, že není nepřijatelnou z jiných důvodů. Musí být tedy prohlášena za přijatelnou.
5. Podstata sporu
6. Vyjádření procesních stran

(a) Stěžovatel

38. Stěžovatel tvrdil, že se mohl důvodně domnívat, že někdo instruoval svědky o tom, jak svědčit v trestním řízení, jež proti němu bylo vedeno pro obvinění z válečných zločinů. Podle jeho názoru někteří svědci změnili svá vyjádření, a poté, co jeho právník poukázal na nesrovnalosti v jejich výpovědích, dostal výhružný dopis. V této souvislosti stěžovatel rovněž poukázal na to, že policejní záznam z rekognice podrobně neobsahoval to, co svědci pozorovali a uvedli. V průběhu řízení svědek I. T., který se účastnil televizní show „Istraga“ týkající se vražd ve věznici Glina, jasně uvedl, že byl naveden k tomu, aby se spojil s I. P. V té době byla televizní show „Istraga“ velmi populární a I. P. pomáhal při přípravě této show produkcí skriptů pro rekonstrukci různých událostí, ke kterým došlo za války. I. P. byl známou osobou a aktivistou, pokud jde o záležitosti týkající se válečných zločinů spáchaných během války. Často se účastnil jednání v případě stěžovatele a jako svědek svědčil také v některých dalších případech válečných zločinů.
39. Podle stěžovatele se jednalo o okolnosti, na které chtěl ve své závěrečné řeči upozornit soud prvního stupně. Poukázal na to, že v trestním řízení o obvinění z válečných zločinů byl ve vyšetřovací vazbě a čelil vážným obviněním a možnému vysokému trestu. Měl tedy legitimní důvod se bránit. Jeho záměrem nebylo očernit I. P., nýbrž měl oprávněné obavy ohledně účasti I. P. v jeho věci. Navíc, i když se během řízení dostal do velkého zájmu médií, nevěděl, že budou jeho slova předmětem jejich reportáží.
40. Stěžovatel dále uvedl, že všechny okolnosti údajné pomluvy nebyly v řízení o pomluvě řádně prokázány. Podle jeho názoru vnitrostátní soudy nedokázaly dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi jeho oprávněným zájmem na vlastní obhajobě a právem I. P. na ochranu jeho pověsti. Rovněž nedokázaly docenit skutečnost, že jeho svoboda projevu jako obviněného v trestním řízení byla důležitá pro výkon jeho práva na spravedlivý proces. V této souvislosti stěžovatel zdůraznil, že je právem každého obviněného obhajovat se, jak uzná za vhodné. Podle jeho názoru soud v řízení o pomluvě neměl právo zkoumat a rozhodovat o pravdivosti tvrzení, která obviněný učinil na svou obranu. Stěžovatel měl za to, že by obviněným v trestním řízení bylo ukládáno nadměrné břemeno, pokud by jim v takovém případě hrozilo trestní stíhání za pomluvu. Právo obviněného na svobodnou obhajobu převažuje nad právem jakékoli jiné osoby na ochranu její dobré pověsti. Závěrem stěžovatel tvrdil, že při posuzování závažnosti sankce, která mu byla uložena, bylo třeba zohlednit vysokou výši částky za právní zastoupení I. P., kterou byl povinen zaplatit.

(b) Vláda

41. Vláda nezpochybnila, že odsouzení stěžovatele za pomluvu vedlo k zásahu do jeho svobody projevu. Podle jejího názoru však byl tento zásah zákonný a oprávněný, vycházel zejména z § 200 trestního zákona, který byl dostatečně dostupný, předvídatelný a určitý. Intervence rovněž sledovala legitimní cíl ochrany práv ostatních, a to ochranu dobré pověsti I. P.
42. Pokud jde o přiměřenost zásahu, vláda zdůraznila, že není pochyb o tom, že stěžovatel učinil sporná hanlivá prohlášení. Tato prohlášení byla učiněna v soudní síni před řadou osob, včetně novinářů, takže si stěžovatel musel být vědom toho, že tato prohlášení budou zpřístupněna veřejnosti. Jeho obvinění měla vážný dopad na I. P., který dokonce kvůli utrpení, které mu bylo způsobeno, vyhledal lékařskou pomoc. V této souvislosti vláda uvedla, že je důležité mít na paměti osobní situaci I. P. Byl to vojenský důstojník ve výslužbě a invalidní válečný veterán, který vyvinul vlastní iniciativu, aby odhalil zločiny spáchané během války. Tvrzení stěžovatele na něj tedy měla významný dopad. Jelikož tato tvrzení byla v zásadě skutkovými tvrzeními, nebylo nic špatného na tom, požadovat po stěžovateli, aby prokázal jejich faktický základ. Podle názoru vlády nicméně neprokával, že měl pro svá tvrzení nějaký objektivní podklad nebo odůvodnění. Vláda navíc neměla za to, že by takový protiprávní útok na I. P. zahrnoval jakýkoli oprávněný veřejný zájem.
43. Vláda dále tvrdila, že vnitrostátní soudy usilovně vedly řízení a řádně vyvážily všechny relevantní dotčené zájmy, včetně zájmů souvisejících s právem stěžovatele obhajovat se v trestním řízení a právem I. P. na ochranu jeho dobré pověsti. Vnitrostátní soudy rovněž věnovaly pozornost celkovému kontextu, ve kterém byla učiněna prohlášení stěžovatele, a dospěly k závěru, že spíše než k poskytování legitimních argumentů pro obhajobu stěžovatele, směřovala k pomluvě I. P. Podle vlády způsob, jakým stěžovatel učinil obvinění proti I. P., nemohl být v žádném případě považován za součást jeho obhajoby. Skutečnost, že se bránil v trestním řízení, nelze v žádném případě vykládat v tom smyslu, že mu dává absolutní právo činit hanlivá prohlášení vůči osobám, které s předmětným řízením nesouvisejí. Vláda se konečně domnívala, že sankce uložená stěžovateli byla mírná a nenarušila rovnováhu mezi jeho právem na obhajobu v trestním řízení a právem I. P. na ochranu jeho dobré pověsti.
44. Hodnocení Soudu

(a) Existence zásahu

44. Strany souhlasí s tím, že odsouzení stěžovatele za pomluvu I. P. - týkající se prohlášení, která učinil ohledně I. P. v závěrečné řeči v trestním řízení vedeném proti němu za válečné zločiny - představovalo zásah do jeho svobody projevu podle čl. 10 odst. 1 Úmluvy. Podle judikatury Soudu se prohlášení obviněného v trestním řízení mohou dotýkat jeho svobody projevu podle čl. 10 [viz, i když v poněkud odlišném kontextu, Zdravko Stanev proti Bulharsku (č. 2), stížnost č. 18312/08 ze dne 12. 6. 2016, § 31, týkající se pomlouvačných výroků obviněného proti soudci prvního stupně v rámci odvolacího řízení]. Problém v této souvislosti však může vyvstat také z pohledu práva obviněného účinně se obhajovat v řízení podle čl. 6 Úmluvy (viz níže body 54.-56.). Přístup Soudu k přezkumu konkrétního případu tedy bude záviset na okolnostech případu a povaze stížnosti podané stěžovatelem. V projednávané věci, s ohledem na skutečnost, že stěžovatel konkrétně brojil vůči svému odsouzení za pomluvu I. P., a proti tomu, že vnitrostátní soudy případ posuzovaly z hlediska útoku na čest a pověst I. P., se Soud bude zabývat odsouzením stěžovatele za pomluvu ve smyslu zásahu do svobody projevu podle čl. 10 Úmluvy, s ohledem na jeho právo účinně se hájit v trestním řízení.
45. Aby takový zásah byl přípustný podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy, musí být „stanoven zákonem“ a sledovat jeden nebo více legitimních cílů a musí být „nezbytný v demokratické společnosti“ pro dosažení tohoto cíle nebo cílů.

(b) Zda byl zásah stanoven zákonem

46. Strany nerozporují, že zásah do práva stěžovatele na svobodu projevu měl právní základ ve

vnitrostátním právu – § 200 trestního zákoníku (viz bod 32. výše) – a že příslušný zákon kvalitativně vyhovoval zákonným požadavkům podle Úmluvy (viz například Karácsony a ostatní proti Maďarsku, stížnosti č. 42461/13 a 44357/13, rozsudek velkého senátu ze dne 17. 5. 2016, § 123-125). Soud připouští, že zásah byl stanoven zákonem.

(c) Zda zásah sledoval legitimní cíl

47. Vláda ve shodě s postojem vnitrostátních soudů tvrdila, že předmětný zásah sledoval legitimní cíl „ochranu dobré pověsti nebo práv ostatních“. Soud nevidí žádný důvod k tomu, dospět v této otázce k jinému závěru. Dále bere na vědomí, že vnitrostátní soudy rovněž poukázaly na skutečnost, že povaha tvrzení stěžovatele proti I. P. zpochybnila vnímání řádného fungování systému trestního soudnictví v Chorvatsku. Pokud to tedy bude relevantní pro jeho posouzení v projednávané věci, Soud zohlední také zásady týkající se „zachování autority a nestrannosti soudnictví“ jako jeden z legitimních cílů podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy.

(d) Nezbytnost v demokratické společnosti

(i) Obecné principy

48. Soud odkazuje na obecné zásady pro posouzení nezbytnosti zásahu do svobody projevu, jak jsou uvedeny ve věcech *Morice* proti Francii, stížnost č. 29369/10, rozsudek velkého senátu, § 124, ESLP 2015; *Bédat* proti Švýcarsku, stížnost č. 56925/08, rozsudek velkého senátu ze dne 29. 3. 2016, § 48; a *Medžlis Islamske Zajednice Brčko* a ostatní proti Bosně a Hercegovině, stížnost č. 17224/11, rozsudek velkého senátu ze dne 27. 6. 2017, § 75.

49. Dále lze zopakovat, že právo na ochranu dobré pověsti je právem, které je chráněno čl. 8 Úmluvy jako součást práva na respektování soukromého života (viz například věc *Denisov* proti Ukrajině, stížnost č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. 9. 2018, § 97). Pojem „soukromý život“ je širokým pojmem, k němuž nelze poskytnout vyčerpávající definici, a který zahrnuje také psychickou pohodu a důstojnost člověka. Aby však mohl vstoupit do hry čl. 8, musí útok na pověst osoby dosáhnout určité úrovně závažnosti a musí být proveden způsobem, jenž by poškodil osobní požívání práva na respektování soukromého života (viz věc *Axel Springer AG* proti Německu, stížnost č. 39954/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, § 83; *Medžlis Islamske Zajednice Brčko* a ostatní, výše uvedené, § 76; a *Beizaras a Levickas* proti Litvě, stížnost č. 41288/15, rozsudek ze dne 7. 2. 2012, § 117). Na druhou stranu se nelze dovolávat čl. 8 stížností na ztrátu dobré pověsti, jež je předvídatelným důsledkem vlastního jednání, kterým je například spáchání trestného činu (viz výše uvedený rozsudek *Axel Springer*, § 83; *Medžlis Islamske Zajednice Brčko* a ostatní, uvedený výše, § 76; a *Denisov*, uvedený výše, § 98).

50. V případech, kdy se v souladu s výše uvedenými kritérii z důvodů zájmu na „ochraně dobré pověsti nebo práv druhých“ uplatní čl. 8 Úmluvy, může být Soud povinen ověřit, zda vnitrostátní orgány dosáhly spravedlivé rovnováhy při ochraně dvou hodnot zaručených Úmluvou, a to na jedné straně svobody projevu chráněné čl. 10 a na druhé straně práva na respektování soukromého života zakotveného v čl. 8 (viz *Medžlis Islamske Zajednice Brčko* a ostatní, citovaný výše, § 77). Obecné zásady použitelné pro vyvážení těchto práv byly poprvé stanoveny ve věcech *Von Hannover* proti Německu (č. 2) (stížnosti č. 40660/08 a 60641/08, rozsudek velkého senátu, § 104-07, ESLP 2012,) a *Axel Springer AG* (uvedený výše, § 85-88), poté podrobněji vymezeny ve věcech *Couderc* a *Hachette Filipacchi Associés* proti Francii [stížnost č. 40454/07, § 90-93, ESLP 2015 (výňatky)] a v nedávné době shrnuty v rozsudku *Medžlis Islamske Zajednice Brčko* a ostatní (citovaný výše, § 77).

51. Je-li Soud požádán, aby rozhodl o kolizi mezi dvěma právy požívajícími stejnou ochranu podle Úmluvy, musí zvážit protichůdné zájmy. Výsledek stížnosti by se v zásadě neměl lišit podle toho, zda byla podána u Soudu podle čl. 8 Úmluvy osobou, která byla předmětem protiprávního

prohlášení, nebo podle čl. 10 Úmluvy autorem dotyčného prohlášení. Prostor pro uvážení by tedy měl být, teoreticky, v obou případech stejný (viz výše uvedený rozsudek Axel Springer AG, § 87; a Bédat, § 52, s dalšími odkazy).

52. Dále Soud setrvale zastává názor, že ve věcech veřejného zájmu existuje podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy malý prostor pro omezení svobody projevu [viz mimo jiné věc Sürek proti Turecku (č. 1) stížnost č. 26682/95, rozsudek velkého senátu, § 61, ESLP 1999-IV]. Vysoká úroveň ochrany svobody projevu, přičemž vnitrostátní orgány mají obzvláště úzký prostor pro uvážení, bude obvykle přiznána, pokud se prohlášení týkají věci veřejného zájmu, jako je tomu zejména v případech prohlášení k fungování soudnictví, a to i v rámci dosud neukončeného řízení (viz výše uvedený rozsudek Morice, § 125). Potenciální závažnost určitých prohlášení (viz Thoma proti Lucembursku, stížnost č. 38432/97, § 57, ESLP 2001-III) nevyklučuje právo na vysokou úroveň ochrany vzhledem k existenci věci veřejného zájmu (viz Bédat, uvedený výše, § 49).
53. V této souvislosti je však třeba zohlednit také zvláštní úlohu soudnictví ve společnosti. Jako garant spravedlnosti, základní hodnoty v právním státě, musí mít důvěru veřejnosti, má-li být úspěšné při plnění svých povinností. Může se tedy ukázat jako nezbytné chránit takovou důvěru před vážně škodlivými útoky, které jsou v zásadě neopodstatněné. Slovní spojení „orgán soudní moci“ podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy zahrnuje zejména představu, že soudy jsou (a přijímá je tak i široká veřejnost) vhodným fórem pro řešení soudních sporů, pro soudní řízení a určení viny nebo nevinu osoby na základě obvinění z trestného činu; a dále, že široká veřejnost má respekt a důvěru ve schopnost soudů plnit tuto funkci. V zásadě je důvěra, kterou musí soudy v demokratické společnosti vzbuzovat nejen u obviněných, pokud jde o trestní řízení, ale také u široké veřejnosti (viz výše uvedený rozsudek Morice, § 128 až 130).
54. Pokud jde o probíhající trestní řízení, je rovněž třeba vzít v úvahu právo každého na spravedlivý proces, jak je zajištěno podle čl. 6 Úmluvy (viz, mutatis mutandis, výše uvedený rozsudek Bédat, § 51). V této souvislosti, i když právo na svobodu projevu není neomezené, rovnost zbraní a spravedlnost obecně hovoří ve prospěch svobodné, a dokonce energické výměny argumentů mezi stranami [viz Nikula proti Finsku, stížnost č. 31611/96, § 49, ESLP 2002 II; Saday proti Turecku, stížnost č. 32458/96, rozsudek ze dne 30. 3. 2006, § 34; a Zdravko Stanev (č. 2), citovaný výše, § 40]. S ohledem na to může být v demokratické společnosti přijato omezení svobody projevu, a to i prostřednictvím mírného trestního postihu, pouze za výjimečných okolností (viz věc Kyprianou proti Kypru, stížnost č. 73797/01, rozsudek velkého senátu, § 174, ESLP 2005-XIII; viz také Nikula, citovaný výše, § 49 a 55; a Mariapori proti Finsku, stížnost č. 37751/07, rozsudek ze dne 6. 7. 2010, § 62).
55. Soud již rozhodl, že čl. 6 Úmluvy nestanoví neomezené právo použít na svoji obhajobu jakékoli argumenty, zejména ne ty, jež dosahují závažnosti pomluvy. V této souvislosti Soud uvedl následující (viz Brandstetter proti Rakousku, rozsudek ze dne 28. 8. 1991, § 52, Série A č. 211):

„Soud zaprvé poznamenává, že článek 6 odst. 3 písm. c) nestanoví neomezené právo používat jakékoli argumenty na svoji obhajobu.

Pan Brandstetter ve svém odvolání v řízení o pomluvě tvrdil, že vzhledem k tomu, že učinil napadená prohlášení v rámci výkonu svých práv na obhajobu, nemohou být předmětem trestního stíhání, za které lze uložit trest. Podle vídeňského odvolacího soudu se však právo na obhajobu nemohlo rozšířit na chování obviněného, pokud by vedlo k trestnému činu, jímž je v projednávané věci úmyslné vyvolání falešných podezření ohledně vyšetřovatele...

Soud s tímto rozhodnutím v zásadě souhlasí. Bylo by nadhodnocením pojmu právo na obhajobu u osob obviněných z trestného činu, pokud by se mělo předpokládat, že nemohou být stíháni, když při výkonu tohoto práva úmyslně vzbudí falešné podezření z trestného jednání týkajícího se svědka nebo jiné osoby účastníci se trestního řízení.

Soudu však nepřísluší určovat, zda byl pan Brandstetter oprávněně uznán vinným z toho, že tak učinil. Podle jeho judikatury přísluší vnitrostátním soudům zpravidla posoudit důkazy, které jim byly předloženy (viz obdobně rozsudek Delta ze dne 19. 12. 1990, řada A, č. 191-A, s. 15, § 35).“

56. V rámci svobody projevu Soud rozlišuje mezi prohlášeními faktů a hodnotovými úsudky. Existenci faktů lze prokázat, zatímco pravdivost hodnotových úsudků nelze prokázat. Nelze naplnit požadavek prokázání pravdivosti hodnotového úsudku a porušuje to i samotnou svobodu názoru, která je základní součástí práva zaručeného čl. 10. Pokud se však prohlášení rovná hodnotovému úsudku, může přiměřenost zásahu záviset na tom, zda pro napadené tvrzení existuje dostatečný „faktický základ“: pokud neexistuje, může se tento hodnotový úsudek ukázat jako nepřiměřený. Aby bylo možné rozlišit mezi skutkovým tvrzením a hodnotovým úsudkem, je třeba vzít v úvahu okolnosti případu a obecný tón prohlášení, přičemž je třeba mít na paměti, že tvrzení o věcech veřejného zájmu mohou v těchto souvislostech představovat hodnotové soudy spíše než konstatování faktů (viz například výše citovaný rozsudek Morice, § 126, s dalšími odkazy).
57. Soud rovněž setrvale zastává názor, že v rámci zásahu do svobody projevu jsou povaha a závažnost uložených sankcí rovněž faktory, které je třeba zohlednit při posuzování přiměřenosti zásahu (tamtéž, § 127). S ohledem na prostor pro uvážení, který smluvním státům ponechává čl. 10 Úmluvy, nelze trestněprávní postih, jako reakci na pomluvu jako takovou, považovat za nepřiměřený sledovanému cíli (viz věc Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii, stížnosti č. 21279/02 a 36448/02, rozsudek velkého senátu, § 59, ESLP 2007 IV; a Kącki proti Polsku, stížnost č. 10947/11, rozsudek ze dne 4. 7. 2017, § 57,). Jak však již bylo uvedeno výše, obvykle je vyžadována zdrženlivost v zahajování trestního stíhání ve věcech týkajících se svobody projevu a obhajoby v soudní síni v souvislosti s trestním řízením (viz bod 54. výše; viz také obecně bod 35. výše).
58. Závěrem Soud znovu opakuje, že kvůli přímému a nepřetržitému kontaktu s děním ve státě jsou vnitrostátní soudy v lepším postavení než mezinárodní soud k tomu, aby určily, jak lze v daném okamžiku dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi různými dotčenými zájmy. Z tohoto důvodu mají smluvní státy ve věcech podle čl. 10 Úmluvy určitý prostor pro uvážení při posuzování nezbytnosti a rozsahu jakéhokoli zásahu do svobody projevu chráněné uvedeným článkem. Pokud vnitrostátní orgány zvažily dotčené zájmy v souladu s kritérii stanovenými v judikatuře Soudu, je zapotřebí pádných důvodů, pokud má jeho názor nahradit názor vnitrostátních soudů (viz výše uvedený rozsudek Bédat, § 54, s dalšími odkazy).

(ii) Přístup, který má v projednávané věci zaujmout Soud

59. K určení přístupu, který má být použit v projednávané věci, je třeba, aby Soud posoudil zásah, který je předmětem stížnosti, ve světle případu jako celku, včetně formy, v níž byly vyjádřeny poznámky vznesené proti stěžovateli, jejich obsahu a kontextu, ve kterém byla napadená prohlášení učiněna (viz Medžlis Islamske Zajednice Brčko a ostatní, uvedený výše, § 78).
60. Soud nejprve potřebuje přezkoumat, zda byla zasažena práva I. P. podle čl. 8, aby bylo možné určit, zda má být právo stěžovatele podle čl. 10 vyváženo s právem I. P. na ochranu jeho dobré pověsti podle čl. 8 (viz body 49-50 výše).
61. V této souvislosti Soud poznamenává, že stěžovatel ve skutečnosti obvinil I. P. z jednání rovnajícího se trestnému činu – neoprávněnému ovlivňování svědků, které je postižitelné podle příslušných vnitrostátních právních předpisů (srov. Pfeifer proti Rakousku, stížnost č. 12556/03, rozsudek ze dne 15. 11. 2007, § 47-48,). Ve vnitrostátním řízení bylo skutečně prokázáno, že obvinil I. P. z vedení zločineckého podniku, jehož cílem bylo usvědčit ho z válečných zločinů. Podle Soudu bylo toto obvinění zjevně způsobilé poškodit pověst I. P. a způsobit mu újmu v jeho sociálním prostředí, zejména vzhledem k jeho postavení vojenského důstojníka a zdravotně postiženého válečného veterána, který byl velmi aktivní v procesu

odhalování válečných zločinů spáchaných během války v Chorvatsku. Kromě toho není důvod zpochybňovat zjištění vnitrostátního soudu, že I. P. se cítil vážně zasažen výroky, které ho dokonce přiměly vyhledat lékařskou pomoc pro tíseň, kterou utrpěl.

62. Za těchto okolností Soud konstatuje, že obvinění stěžovatele dosáhla požadované úrovně závažnosti, která by mohla poškodit práva I. P. podle čl. 8 Úmluvy. Soud tedy musí ověřit, zda vnitrostátní orgány dosáhly spravedlivé rovnováhy mezi dvěma hodnotami zaručenými Úmluvou, a to na jedné straně právem na svobodu projevu stěžovatele chráněným čl. 10 a na druhé straně právem na respektování pověsti I. P. podle čl. 8 (viz bod 51 výše; viz rovněž výše uvedený rozsudek Medžlis Islamske Zajednice Brčko a ostatní, § 79).
63. V této souvislosti je třeba zopakovat, že čl. 8 a 10 Úmluvy obvykle požívají stejné ochrany. Výsledek stížnosti by se v zásadě neměl lišit podle toho, zda byla podána u soudu podle čl. 8 osobou, která byla předmětem protiprávního prohlášení, nebo podle čl. 10 autorem předmětného prohlášení (viz bod 50 výše; viz rovněž výše uvedený rozsudek Bédat, § 53, týkající se zvážení práv zajištěných podle čl. 6 a 10).
64. V projednávaném případě je však třeba právo stěžovatele na svobodu projevu podle čl. 10, jakožto obviněného v trestním řízení, chápat také ve světle jeho práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy. Jak vyplývá z judikatury Soudu, je-li právo na svobodu projevu podle čl. 10 vykládáno ve světle práva obviněného na spravedlivý proces podle čl. 6, měl by být prostor pro uvážení poskytnutý vnitrostátním orgánům podle čl. 10 užší (viz odstavce 54-55 výše).
65. Podle názoru Soudu, zejména s ohledem na právo obviněného na svobodu projevu a veřejný zájem na řádném výkonu trestního soudnictví, je třeba dát přednost tomu, aby obviněný mohl svobodně hovořit bez obav z toho, že bude obžalován pro pomluvu, kdykoli se jeho projev týká prohlášení a argumentů učiněných v souvislosti s jeho obhajobou. Na druhou stranu, čím více se prohlášení obviněného obsahem nedotýkáji případu a jeho obhajoby a zahrnují irelevantní nebo bezdůvodné útoky na účastníka řízení nebo na jakoukoli třetí osobu, tím více se stává legitimním omezit jeho svobodu projevu s ohledem na práva třetích osob podle čl. 8 Úmluvy.
66. Soud zdůrazňuje, že prohlášení a argumenty obviněného jsou chráněny, pokud nepředstavují úmyslné obvinění účastníka řízení nebo jakékoli třetí osoby. Jak vyplývá z judikatury Soudu, svoboda projevu obviněného existuje pouze do té míry, po kterou nečiní prohlášení, která by úmyslně vedla k falešným podezřením z trestného jednání týkajícího se účastníka řízení nebo jakékoli třetí osoby (viz odstavce 54, 55 a 62 výše). V praxi při zvažování těchto okolností považuje Soud za důležité posoudit zejména závažnost nebo dopad následků pro osobu dotčenou těmito prohlášeními [viz obdobně výše uvedený rozsudek Zdravko Stanev (č. 2), § 42]. Čím závažnější jsou důsledky, tím pevnější musí být faktický podklad pro učiněná prohlášení (viz bod 56 výše; a mutatis mutandis, výše uvedený rozsudek Pfeifer, § 47-48).
67. Konečně, v souladu s judikaturou, musí Soud při posuzování přiměřenosti zásahu v konkrétním případě zohlednit povahu a závažnost uložených sankcí (viz bod 57 výše).

(iii) Aplikace uvedených principů na přezkoumávanou věc

68. Při posuzování napadených prohlášení a důvodů uvedených v rozhodnutích vnitrostátních soudů, která mají odůvodnit zásah do svobody projevu stěžovatele, mají dle Soudu s ohledem na výše uvedená relevantní kritéria zvláštní význam následující otázky (viz body 65-67 výše): povaha napadených prohlášení a kontext, ve kterém byla učiněna, zkoumání toho, zda se týkaly argumentů předložených v souvislosti s obhajobou stěžovatele; skutkový základ prohlášení a důsledky pro I. P.; a povaha a přísnost uložené sankce.

(a) Povaha a kontext napadených prohlášení

69. Stěžovatel učinil napadená prohlášení jako obviněný v trestním řízení vedeném pro obvinění z válečných zločinů. Jako obviněný v trestním řízení měl stěžovatel v rámci spravedlivého procesu právo předložit svou vlastní verzi událostí a zpochybnit spolehlivost předložených

důkazů, včetně důvěryhodnosti svědků vyslechnutých v průběhu řízení (viz například Erkapic proti Chorvatsku, stížnost č. 51198/08, rozsudek ze dne 25. 4. 2013, § 78 in fine).

70. V této souvislosti je třeba zmínit, že poznámky stěžovatele týkající se I. P., i když byly veřejně proneseny před soudem, byly připraveny písemně. Na jednání stěžovatel přečetl svou písemně zpracovanou závěrečnou řeč a nechal založit toto písemné prohlášení do spisu. Zjištění městského soudu naznačují, že písemné prohlášení stěžovatele obsahovalo rovněž napadená obvinění proti I. P. a obecně odpovídalo tomu, co stěžovatel uvedl na jednání. Soud nemá důvod zpochybňovat tato zjištění městského soudu. Bude tedy pokračovat v souladu s tím, že stěžovatel na svou obranu učinil napadená prohlášení týkající se I. P. způsobem stanoveným městským soudem.
71. Soud konstatuje, že I. P. je vojenský důstojník ve výslužbě a invalidní válečný veterán. Ačkoli v trestním řízení proti stěžovateli nejednal jako státní orgán ani v tomto řízení nepřevzal žádnou formální roli, zúčastnil se veřejného slyšení. Soud navíc nemůže opomenout skutečnost, že I. P. je veřejně známá osobnost a aktivista, pokud jde o odhalování zločinů spáchaných během války. Na této pozici radil redaktorům televizní show „Istraga“, když připravovali několik reportáží týkajících se různých událostí z války v Chorvatsku, a právě v souvislosti s výkonem této funkce se s ním spojili někteří ze svědků v případě stěžovatele. Není tedy pochyb o tom, že vstoupil na veřejnou scénu v této oblasti sociálního zájmu, a byl proto v zásadě povinen projevovat širší míru tolerance vůči přijatelné kritice než jiná soukromá osoba (viz například Kapsis a Danikas proti Řecku, stížnost č. 52137/12, rozsudek ze dne 19. 1. 2017, § 35).
72. Napadená prohlášení stěžovatele, která podle vnitrostátních soudů vedla k pomluvě, se týkala jeho tvrzení, že „trestní stíhání proti němu bylo politicky motivováno a podněcováno I. P.“, že „I. P. kontaktoval přímo svědky obžaloby a vyvíjel na ně nátlak a instruoval je, jak svědčit“, a to, že „I. P. zahájil rozsáhlou mediální kampaň zaměřenou na vyličení stěžovatele jako zločince“ a „vedl proti stěžovateli zločinecký podnik“.
73. Tato prohlášení byla učiněna během závěrečné řeči stěžovatele, když se obrátil na soud prvního stupně těsně před ukončením řízení a vydáním rozsudku soudu prvního stupně. V této fázi řízení, jak vysvětlil Městský soud, měl stěžovatel analyzovat důkazy zajištěné v průběhu řízení a argumenty obžaloby a výpovědi svědků. Městský soud nicméně konstatoval, že celkový kontext závěrečné řeči stěžovatele, včetně napadených prohlášení, ukázal, že tato prohlášení učinil, aby poškodil dobrou pověst I. P., a nikoli aby se obhajoval v trestním řízení.
74. Soud poznamenává, že napadená prohlášení, která stěžovatel pronesl proti I. P., byla argumenty na obhajobu, které dostatečně souvisely s případem stěžovatele a byly proneseny v jeho prospěch. Pokud by se stěžovateli podařilo svými argumenty přesvědčit soud, vážně by to zpochybnilo důvěryhodnost a spolehlivost svědeckví a celkovou povahu a pozadí žalovaného případu.
75. Obviněný musí mít zásadně možnost svobodně hovořit o svém podezření z možného ovlivňování svědků a nesprávných důvodech, pro něž je stíhán, aniž by se obával, že bude později stíhán za pomluvu. V projednávaném případě se prohlášení stěžovatele skutečně týkala jeho podezření ohledně chování I. P. Je téměř nerelevantní, že I. P. sám nebyl vyslechnut jako svědek v trestním řízení proti stěžovateli, protože nebylo pochyb o tom, že se o případ stěžovatele zajímal a že byl v kontaktu s některými svědky vyslechnutými v průběhu řízení (viz bod 71 výše).
76. S ohledem na výše uvedené Soud konstatuje, že povaha a kontext napadených prohlášení svědčí o tom, že měla dostatečně relevantní vliv na obhajobu stěžovatele, a proto si podle Úmluvy zasluhují zvýšenou úroveň ochrany v souladu s relevantními kritérii uvedenými v judikatuře Soudu (viz bod 65 výše).

(d) Důsledky pro I. P. a faktický základ prohlášení

77. Soud již výše konstatoval, že obvinění stěžovatele proti I. P. v zásadě spočívala v obvinění z

neoprávněné manipulace se svědky (viz body 61 a 62 výše). Nic však nenasvědčuje tomu, že by vnitrostátní orgány v tomto směru zahájily nebo uvažovaly o zahájení vyšetřování nebo trestního řízení proti I. P., i když vnitrostátní právní řád zakazuje trestné činy související s falešnými trestními obviněními a nedovolenou manipulací se svědky. Navíc, i když připustil – jak zjistil městský soud – že I. P. vyhledal lékařskou pomoc v souvislosti s utrpením způsobeným prohlášeními stěžovatele, neexistují žádné přesvědčivé důkazy o tom, že by utrpěl nebo mohl objektivně utrpět jakékoli vážné nebo dlouhodobé zdravotní nebo jiné následky.

78. V řízení o pomluvě vnitrostátní soudy posuzovaly tvrzení stěžovatele proti I. P. jako skutková tvrzení a zjistily, že jim chybí dostatečný faktický základ, a tudíž se jedná o bezdůvodný a nepodložený útok proti I. P.
79. Soud souhlasí s tvrzením vnitrostátních soudů, že prohlášení stěžovatele týkající se I. P. jsou konstatováním faktů. Poznává však, že vnitrostátní soudy dostatečně nedocenily skutečnost, že stěžovatel viděl I. P. účastnit se slyšení v jeho věci, a že I. P. sám připustil, že se setkal s některými svědky z případu stěžovatele, zejména s I. T., který byl vyslechnut jako svědek obžaloby, a S. K., který na stěžovatele podal trestní oznámení ze spáchání válečných zločinů. Vnitrostátní soudy navíc nezohlednily prominentní aktivity I. P. v této oblasti a jeho působení v televizní show „Istraga“, i když bez přímého zapojení se do vysílání týkajícího se stěžovatele.
80. S ohledem na výše uvedená zjištění tedy nelze tvrdit, že v napadených prohlášeních neexistoval žádný faktický základ pro argumenty stěžovatele týkající se účasti I. P. v jeho případě. Vezme-li v úvahu také kontext, ve kterém byla tato prohlášení učiněna – konkrétně jako obranné argumenty během trestního řízení – Soud shledává, že ačkoli tato prohlášení byla přehnaná, nepředstavovala škodlivá obvinění proti I. P. Soud proto může posoudit prohlášení stěžovatele pouze s ohledem na objektivně zjištěné omezené následky, které byly I. P. způsobeny, zejména s ohledem na skutečnost, že vnitrostátní orgány nikdy nevyšetřovaly I. P. za trestný čin nedovoleného ovlivňování svědků.

(e) Závažnost uložené sankce

81. Pokud jde o povahu a závažnost uložené sankce, Soud podotýká, že ačkoli bylo stěžovateli uloženo zaplatit minimální možný peněžitý trest podle příslušného vnitrostátního práva, tato sankce přesto vedla k odsouzení za trestný čin. Jak již bylo uvedeno, v záležitostech týkajících se svobody projevu a obhajoby před trestním soudem je obvykle nutná zdrženlivost, než je přistoupeno k trestnímu řízení. Omezení svobody projevu může být v demokratické společnosti přijato pouze za výjimečných okolností (pouze prostřednictvím mírného trestního postihu) (viz bod 54 výše).

(z) Závěr

82. S ohledem na výše uvedené úvahy se Soud nedomnívá, že vnitrostátní soudy dosáhly spravedlivé rovnováhy mezi svobodou projevu stěžovatele, jak je chápána v kontextu jeho práva na obhajobu na jedné straně, a právem I. P. na ochraně jeho dobré pověsti na straně druhé. Vnitrostátní orgány nevzaly v úvahu zvýšenou úroveň ochrany, kterou si zaslouží prohlášení obviněného v rámci jeho obhajoby během trestního řízení. V této souvislosti by Soud rád znovu zdůraznil, že obvinění v trestním řízení by měli mít možnost svobodně hovořit o otázkách souvisejících s jejich případem, aniž by byli omezováni hrozbou trestního řízení pro pomluvu, pokud úmyslně nevyvolávají falešné podezření z protiprávního jednání proti účastníkovi řízení nebo třetí osobě (viz body 66 a 77 výše a výše citovaný Brandstetter, § 52).
83. Došlo tedy k porušení čl. 10 Úmluvy.
84. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY
85. S odkazem na čl. 6 odst. 1 Úmluvy stěžovatel namítal, že Krajský soud nebyl v řízení o pomluvě nestranný z důvodu účasti soudkyně S. M. v odvolacím senátu, který potvrdil jeho odsouzení za

pomluvu. Podle jeho názoru soudkyně S. M., vzhledem k jejímu předchozímu zapojení do stěžovatelova případu ohledně válečných zločinů a skutečnosti, že požádal o její vyslechnutí v řízení pro pomluvu, měla z tohoto řízení odstoupit.

(...)

89. V přezkoumávané věci Soud poznamenává, že (...) si stěžovatel a jeho obhájce byli dobře vědomi účasti soudkyně S. M. v trestním řízení vedeném pro podezření ze spáchání válečných zločinů. Obhájce stěžovatele, který byl přítomen na jednání o odvolání v řízení o pomluvě, však nevznesl stížnost ani námitky proti složení senátu, přestože byl výslovně dotázán, zda takovou námitku chce uplatnit.

(...)

92. Vzhledem k tomu, že obhájce stěžovatele nevyužil příležitosti k odstranění údajných obav z nestrannosti soudkyně S. M. v rozhodné době v průběhu řízení o odvolání, a to bez jakéhokoli relevantního důvodu pro takové opomenutí, nelze mít za to, že existovaly objektivní a legitimní důvody k pochybnostem o nestrannosti odvolacího soudu. Soud proto nemůže dojít k závěru, že okolnosti, které jsou předmětem stížnosti, odhalují jakékoli porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces (viz Zahirović, uvedený výše, § 36; Smailagić, uvedený výše, § 36; a Sigurður Einarsson a ostatní, uvedený výše, § 48-49).

93. Za těchto okolností Soud shledal, že stížnost stěžovatele v této části je zjevně neopodstatněná, a měla by být tedy zamítnuta podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a čl. 4 Úmluvy.

III. APLIKACE ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

94. Podle čl. 41 Úmluvy:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Náhrada újmy
2. Stěžovatel požadoval 2 281 eur z titulu majetkové újmy související s peněžitým trestem a náklady a výdaji v řízení, které byl povinen zaplatit po svém odsouzení za pomluvu, a 20 000 eur z titulu nemajetkové újmy.
3. Vláda považovala tento požadavek za nepřiměřený, neopodstatněný a nepodložený.
4. Soud má za to, že existuje dostatečná příčinná souvislost mezi tvrzenou majetkovou újmou a porušením zjištěným podle čl. 10 Úmluvy. Je tedy namístě nařídit, aby v rámci majetkové újmy byla vrácena částka, kterou byl stěžovatel povinen zaplatit po svém odsouzení za pomluvu, což v celkové výši činí částku požadovanou stěžovatelem.
5. Naproti tomu, s ohledem na konkrétní okolnosti případu a povahu prohlášení stěžovatele, považuje Soud za vhodné nepřiznat mu náhradu nemajetkové újmy. Soud má za to, že zjištěné porušení čl. 10 Úmluvy představuje samo o sobě dostatečné spravedlivé zadostiučinění za jakoukoli nemajetkovou újmu, kterou stěžovatel utrpěl.
6. Náklady řízení
7. Stěžovatel taktéž požadoval 833 eur na náklady a výdaje vzniklé v souvislosti s jeho právním zastoupením před Soudem.
8. Vláda považovala tento nárok za neopodstatněný.
9. Podle judikatury Soudu má stěžovatel nárok na náhradu nákladů a výdajů, pouze pokud bylo prokázáno, že tyto náklady byly skutečně a nutně vynaloženy a jsou kvantitativně přiměřené. V přezkoumávané věci stěžovatel nepředložil podrobný rozpis své žádosti ani žádné související

podpůrné dokumenty. Mimoto nepředložil dokumenty prokazující, že uhradil nebo měl zákonnou povinnost uhradit náklady a výdaje za své právní zastoupení před Soudem. Z toho vyplývá, že nárok stěžovatele musí být zamítnut (viz věc Merabishvili proti Gruzii, stížnost č. 2508/13, rozsudek velkého senátu, 28. 11. 2017, § 372).

10. Úroková sazba

11. Soud považuje za vhodné, aby výchozí úroková sazba byla založena na sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, ke které by měly být připočteny tři procentní body.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. Prohlašuje stížnost podle čl. 10 Úmluvy zahrnující stěžovatelovo odsouzení za pomluvu za přijatelnou, a zbytek stížnosti za nepřijatelnou;
2. Rozhoduje, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy;
3. Rozhoduje, že zjištěné porušení představuje samo o sobě dostatečně spravedlivé zadostiučinění za jakoukoli nemajetkovou újmu způsobenou stěžovateli;
4. Rozhoduje,

(a) že žalovaný stát má zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky: 2 281 eur (dva tisíce dvě stě osmdesát jedna eur) a případnou částku daně, z titulu majetkové újmy, převedenou na chorvatské kuny kurzem platným v den vypořádání;

(b) že od uplynutí výše uvedené lhůty tří měsíců až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body.

5. Zamítá ve zbývajících částech nárok stěžovatele na spravedlivé zadostiučinění.

(Zpracovali JUDr. Milada Šámalová, Mgr. Josef Zelinka)